

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY

LIBRARY REVIEW

Rocznik 87

2019

zeszyt 1

Kwartalnik „Przeгляд Biblioteczny” jest wykazywany na liście czasopism punktowanych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z liczbą 9 punktów

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

TREŚĆ

ARTYKUŁY

- JACEK WOJCIECHOWSKI: Bibliotekarstwo w dobie technoutopii 5
KRYSTYNA HUDZIK: Elektroniczne materiały semestralne w sieci w świetle
prawa autorskiego w Niemczech 52

SPRAWOZDANIA

- „Bibliografie regionalne – w 100-lecie Niepodległości”. XXXVII Spotkanie
Zespołu ds. Bibliografii Regionalnej Zarządu Głównego Stowarzyszenia
Bibliotekarzy Polskich (Warszawa, 8-9 listopada 2018 r.) (Agnieszka Gołda) 67
„Biblioteki multimożliwości. Nowe technologie i nowe przestrzenie” Ogól-
nopolska konferencja naukowa (Zielona Góra, 4-5 grudnia 2018 r.) (Moni-
ka Simonjeż) 72

RECENZJE I PRZEGLĄDY PIŚMIENICTWA

- Bibliografie specjalne: rozwój i otwartość*. Red. nauk. Bartłomiej Włodarczyk, Ja-
dwiga Woźniak-Kasparek. Warszawa: Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR,
2018 (Adam Jachimczyk) 79
Magdalena Paul: *Wpływ społeczny bibliotek publicznych. Na przykładach inicja-
tyw bibliotecznej „Wykielkuj na rynku pracy” oraz korzystania z mazowieckich
bibliotek publicznych*. Warszawa: Grupa Cogito 2018 (Ewa Głowacka) 84
Przeгляд piśmiennictwa krajowego (Barbara Koryś) 87

Z lektur zagranicznych (<i>Jacek Wojciechowski</i>)	91
Z ŻYCIA SBP	107
WSPOMNIENIA	
Jolanta Marcinkowska (11.04.1928 – 17.11.2016) (<i>Agnieszka Rogalińska</i>)	117
WSKAZÓWKI DLA AUTORÓW	121

JACEK WOJCIECHOWSKI
e-mail: jwck@wp.pl

BIBLIOTEKARSTWO W DOBIE TECHNOUTOPII

Prof. zw. dr hab. (em.). b. dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie, b. kierownik Katedry Bibliotekarstwa UJ. Zajmuje się problematyką bibliotekarstwa, czytelnictwa, psychologii komunikowania i socjologii literatury. W dorobku ma ponad 1100 publikacji (naukowych ok. 600), w tym 16 naukowych monografii. Recenzuje bieżące piśmiennictwo naukowe, polskie i obce, w kwartalniku *Przegląd Biblioteczny*, w półroczniku *Zagadnienia Informacji Naukowej*, w roczniku *Biblioteka* oraz w słowackim kwartalniku *Knižnica* i w ukraińskim roczniku *Visnyk Lvivskogo Universitetu*.

SŁOWA KLUCZOWE: Bibliologia. Bibliotekarstwo. Biblioteki. Informacja. Integracja środowiskowa. Komunikacja publiczna. Nauka o informacji. Prognozy. Rozwój intelektualny. Sztuczna inteligencja. Treści nieinformacyjne.

ABSTRAKT: **Teza/Cel** – Doniesienia dotyczące automatyzacji procesów komunikacji oraz zapowiedzi inwazji sztucznej inteligencji mogą sugerować koniec bibliotekarstwa. Ale nie mają charakteru ściśle naukowego i toną w utopiach. **Wnioski** – Bibliotekarstwo przetrwa, po koniecznych modyfikacjach, jeżeli spełni społeczne zadania w zakresie bezpłatnej i zweryfikowanej transmisji treści informacyjnych oraz nieinformacyjnych, w trybie wielosemiotycznym, to znaczy: rozpowszechniania piśmiennictwa drukowanego, materiałów digitalnych oraz aranżacji środowiskowych relacji bezpośrednich. Im bardziej złożone oraz intelektualnie doniosłe są treści przeznaczone do transmisji, tym bardziej ewidentna jest potrzeba bibliotecznego pośrednictwa w komunikacji publicznej. Obecnie oraz w przyszłości.

KRYSTYNA HUDZIK
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
Biblioteka Główna
e-mail: k.hudzik@umcs.lublin.pl

ELEKTRONICZNE MATERIAŁY SEMESTRALNE W SIECI W ŚWIETLE PRAWA AUTORSKIEGO W NIEMCZECH

Dr Krystyna Hudzik – pracuje w Bibliotece Głównej UMCS w Lublinie. Autorka książki i kilkunastu artykułów dotyczących niemieckiego bibliotekarstwa. Swoje zainteresowania rozwijała dzięki stażom i praktykom odbytym w bibliotekach uniwersyteckich w Niemczech i w Austrii (Jena, Kolonia, Tybinga, Konstancja, Karlsruhe, Wiedeń) oraz w trakcie rocznego pobytu w Instytucie Nauki o Bibliotece i Informacji Uniwersytetu Humboldtów w Berlinie. Książka *Biblioteki uniwersyteckie w Niemczech w epoce cyfrowej: ciągłość i zmiana* otrzymała wyróżnienie Rektora Uniwersytetu Warszawskiego dla publikacji akademickiej w dziedzinie nauk społecznych i humanistycznych w konkursie na najlepszą książkę akademicką i naukową ACADEMIA 2018.

SŁOWA KLUCZOWE: Elektroniczne materiały semestralne. Materiały dydaktyczne w sieci. Usługi informacyjne. Biblioteki uniwersyteckie – Niemcy. Prawo autorskie.

ABSTRAKT: **Teza/cel artykułu** – Prezentacja nowej formy udostępniania materiałów dydaktycznych na uczelnianych platformach e-learningowych, którą w niemieckim bibliotekarstwie określa się jako elektroniczne materiały semestralne (*Elektronische Semesterapparate* – ESA). Usługa ta zapewnia dostęp do literatury zalecanej przez prowadzących dane wykłady lub seminaria i zawiera informację przeznaczoną dla grupy studentów w nich uczestniczących. Oferuje informację relewantną, wyselekcjonowaną, pochodzącą z różnych źródeł cyfrowych i drukowanych oraz przygotowaną do korzystania online. Udostępniane materiały zawierają publikacje zarówno dozwolone, jak też chronione prawem autorskim, co jest możliwe dzięki przepisom ograniczającym stosowanie tego prawa w odniesieniu do edukacji i nauki. Zagadnienie ESA omówiono w kontekście zmian prawa autorskiego w Niemczech w ostatnich latach, aż do najnowszej jego nowelizacji, która obowiązuje od 1 marca 2018 r. Przedstawiono najważniejsze przepisy prawa autorskiego dla działalności bibliotecznej. **Metoda badawcza** – Zastosowano metodę analizy treści – ustalanie najważniejszych źródeł i próba odczytywania znaczeń – tekstów zawartych w specjalistycznym piśmiennictwie, jak również w informacjach zamieszczonych na stronach internetowych wybranych bibliotek uniwersyteckich. Metodę tę uzupełniono o interpretację odnoszących przepisów prawnych. Pokazano ich realizację na przykładzie wybranych bibliotek. **Wyniki/Wnioski** – 1) Elektroniczne materiały semestralne (ESA) są nowatorską formą udostępniania literatury potrzebnej w realizacji procesu dydaktycznego. Ich rozwój nastąpił pod wpływem technologii cyfrowych i zmian w zakresie komunikacji naukowej; 2) Zmiany w niemieckim prawie autorskim, korzystne dla tworzenia ESA, stanowią efekt zdecydowanego stanowiska zajmowanego przez całe środowisko nauki, a także współpracy w tym zakresie najważniejszych instytucji, organizacji i towarzystw naukowych, m.in. Konferencji Rektorów Szkół Wyższych i Koalicji na Rzecz Prawa Autorskiego dla Edukacji i Nauki.